

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 48/17
V Luxemburgu 10. mája 2017

Rozsudok vo veci C-133/15
H.C. Chavez-Vilchez a i./Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank
a i.

Štátny príslušník krajiny mimo EÚ sa môže ako rodič maloletého dieťaťa, ktoré má európske občianstvo, odvolávať na odvodené právo na pobyt v Únii

Okolnosť, že druhý rodič, ktorý je občanom Únie, by mohol sám vykonávať každodennú a skutočnú starostlivosť o dieťa, je relevantná, no sama osebe nie je dostatočná na zamietnutie povolenia na pobyt. Musí byť možné konštatovať, že medzi dieťaťom a rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom krajiny mimo EÚ, neexistuje taký vzťah závislosti, aby v dôsledku rozhodnutia o neudelení práva na pobyt tomuto rodičovi bolo dieťa nútené opustiť územie Únie.

Pani Chavez-Vilchez, venezuelská štátna príslušníčka, pricestovala do Holandska na turistické víza. Z jej vzťahu s holandským štátnym príslušníkom sa v roku 2009 narodilo dieťa, ktoré je holandským štátnym príslušníkom. Obaja rodičia spolu s dieťaťom žili v Nemecku do júna 2011, keď pani Chavez-Vilchez a jej dieťa museli opustiť spoločnú domácnosť. Pani Chavez-Vilchez má odvtedy v skutočnej starostlivosti svoje dieťa. Navyše vyhlásila, že otec dieťaťa neprispieva ani na jeho výživu, ani výchovu. Vzhľadom na absenciu povolenia na pobyt však holandské orgány zamietli jej žiadosť o sociálnu pomoc a prídavky na deti.

Situácia ďalších siedmich osôb, ktoré sú štátnymi príslušníkmi krajín mimo EÚ, vykazuje podobnosti so situáciou pani Chavezovej-Vilchezovej: ide o matky jedného alebo viacerých detí s holandskou štátnou príslušnosťou, ktorých otcovia sú holandskí štátni príslušníci. V prípade týchto detí bolo otcovstvo ich otcami uznané, avšak tieto deti žijú hlavne alebo dokonca výlučne so svojimi matkami. Tieto veci však vykazujú odlišnosti, pokiaľ ide o vzťahy medzi rodičmi a deťmi v oblasti opatrovníckeho práva a výdavkov na výživu, situáciu matiek z hľadiska ich práva na pobyt na území Únie, ako aj situáciu samotných maloletých detí. Okrem toho na rozdiel od prípadu pani Chavezovej-Vilchezovej maloleté deti ďalších siedmich žalobkýň nikdy nevyužili svoje právo na voľný pohyb, keďže od svojho narodenia bývajú v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi (t. j. v Holandsku).

Centrale Raad van Beroep (Odvolací súd vo veciach sociálneho zabezpečenia a verejnej služby, Holandsko), ktorý prejednáva spory v súvislosti s tým, že holandské orgány odmietli priznať dotknutým matkám sociálnu pomoc a prídavky na deti, rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázky. Pýta sa, či dotknuté osoby môžu ako matky detí, ktoré sú občanmi Únie, a za okolností, ktoré sú osobitné pre každú z nich, vyvodzovať právo na pobyt z článku 20 ZFEÚ (občianstvo Únie). V prípade kladnej odpovede by dotknuté osoby mohli mať prípadne nárok na sociálnu pomoc alebo prídavky na deti na základe holandskej právnej úpravy. Centrale Raad van Beroep sa konkrétne pýta, aký význam treba pripisovať skutočnosti, že otec, ktorý je občanom Únie, sa zdržiava v Holandsku alebo v Únii.

Vo svojom rozsudku z dnešného dňa Súdny dvor na úvod zdôrazňuje, že situáciu pani Chavezovej-Vilchezovej a jej dieťaťa, keď obe využili svoje právo na voľný pohyb, treba posúdiť najskôr z hľadiska článku 21 ZFEÚ (voľný pohyb a pobyt európskych občanov na území členských štátov) a smernice 2004/38¹ (ktorej cieľom je uľahčiť vykonávanie voľného pohybu a pobytu).

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

Holandskému súdu prináleží v tejto súvislosti posúdiť, či podmienky uvedené v tejto smernici boli splnené, takže pani Chavez-Vilchez sa mohla odvolávať na odvodené právo na pobyt. Ak by o taký prípad nešlo, treba jej situáciu a situáciu jej dieťaťa preskúmať s prihliadnutím na článok 20 ZFEÚ rovnako ako v prípade ďalších dotknutých osôb.

Súdny dvor v tejto súvislosti pripomína svoju judikatúru, podľa ktorej článok 20 ZFEÚ bráni vnútroštátnym opatreniam, vrátane rozhodnutí o neudelení práva na pobyt rodinným príslušníkom občana Únie, **ktorých účinkom je zbavenie občanov Únie účinného požívania podstaty práv, ktoré im vyplývajú z ich postavenia.**

V prejednávanej veci by prípadná povinnosť matiek opustiť územie Únie mohla zbaviť ich deti účinného využívania podstaty týchto práv, keďže samotné deti by museli opustiť územie Únie, čo musí overiť holandský súd. Na účely posúdenia tohto rizika treba určiť rodiča, ktorý má dieťa v skutočnej starostlivosti, a či existuje skutočný vzťah závislosti medzi dieťaťom a rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom krajiny mimo EÚ. V tomto rámci musia orgány zohľadniť právo na rešpektovanie rodinného života, ako aj najlepší záujem dieťaťa.

Okolnosť, že druhý rodič, ktorý je občanom Únie, je skutočne schopný a pripravený vykonávať sám každodennú a skutočnú starostlivosť o dieťa, je relevantná, no sama osebe nie je dostatočná na to, aby bolo možné konštatovať, že medzi rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom krajiny mimo EÚ, a dieťaťom neexistuje taký vzťah závislosti, aby bolo toto dieťa nútené opustiť územie Únie v prípade, že by bolo tomuto štátnemu príslušníkovi krajiny mimo EÚ odopreté právo na pobyt. V najlepšom záujme dotknutého dieťaťa sa takéto konštatovanie totiž musí zakladať na zohľadnení všetkých okolností prejednávanej veci, a to najmä jeho veku, fyzického a emočného vývoja, úrovne jeho citovej väzby tak s rodičom, ktorý je občanom Únie, ako aj s rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom krajiny mimo EÚ, a tiež rizika, ktoré by odlúčenie od tohto rodiča znamenalo pre citovú rovnováhu tohto dieťaťa.

Pokiaľ ide o dôkazné bremeno, rodič, ktorý je štátnym príslušníkom krajiny mimo EÚ, musí uviesť skutočnosti, na základe ktorých možno posúdiť, či v dôsledku rozhodnutia, ktorým mu bolo odopreté právo na pobyt, by dieťa nemohlo účinne požívať podstatu práv vyplývajúcich z postavenia občana Únie, keďže by muselo opustiť územie Únie.

Vnútroštátne orgány však musia dbať na to, aby uplatnenie vnútroštátnej právnej úpravy týkajúcej sa dôkazného bremena nenarušilo potrebný účinok článku 20 ZFEÚ. Vnútroštátne orgány tak majú povinnosť vykonať prieskum nevyhnutný na zistenie miesta bydliska rodiča, ktorý je štátnym príslušníkom tohto členského štátu. Takisto musia posúdiť, či tento rodič je skutočne schopný a pripravený vykonávať sám každodennú a skutočnú starostlivosť o dieťa. Okrem toho musia preskúmať to, či medzi dieťaťom a rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom krajiny mimo EÚ, existuje taký vzťah závislosti, že v dôsledku rozhodnutia o odopretí práva na pobyt tomuto rodičovi by dieťa nemohlo účinne požívať podstatu práv vyplývajúcich z jeho postavenia občana Únie, keďže by muselo opustiť územie Únie.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) rozsudku sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499